

IRAK PAZARI İLE İLGİLİ BİLGİLER

Başkent Bağdat, kamu kurumlarının, iş çevrelerinin ve bankacılık sektörünün yoğunlaştığı en önemli ticari merkez konumundadır. Petrol üretiminin % 70'inden fazlasının gerçekleştirildiği Basra'daki limanlar da önemli merkezlerden olup ham petrol ihracatının % 80'i buradan gerçekleştirilmektedir. Kuzeydeki Erbil ise petrol, doğal gaz, mermer ve çimento gibi doğal kaynaklar açısından zengindir.

Irak'ta uzun yıllar süren ambargolar sonucu birçok alanda ihtiyaç duyulan yatırımların gerçekleştirilememiş olması nedeniyle, ülkede altyapı ve üstyapı yatırımları açısından büyük bir pazar mevcuttur. Irak'taki ihalelerde Türk şirketleri en büyük yabancı grubu oluşturmaktadır.

Türkiye'nin Irak'a coğrafi yakınlığı ve Irak'ın ithal ettiği malların önemli bir bölümünün Türkiye'de üretiliyor olması da, Türkiye'ye önemli bir avantaj sağlamaktadır.

İş Fırsatları ve İhalelerin Takibi

Irak pazarı başta enerji sektörü olmak üzere inşaat, tarım makineleri ve teknolojileri, sağlık ve ulaştırma sektörlerinde büyük fırsatlar sunmaktadır. Irak'ta açılan bir kamu ihalesine teklif vermek isteyen firmaların Irak Ticaret Bakanlığı'na kayıt yaptırmaları gerekmektedir. Genellikle istenilen bilgiler, şirketin faaliyet süresi, üretim kapasitesi,

finansal gücü, Irak'ta daha önce gerçekleştirdiği ticari faaliyetler gibi bilgilerdir. Bakanlıklara bağlı şirketlerin ihale duyuruları tek bir merkezin veya kurumun (Kamu İhale Kurumu gibi) web sitesinde değil, ilgili Bakanlıkların web sitesinde ya da yerel gazetelerde ve çoğunlukla Arapça olarak yayınlanmaktadır.

Yatırım Ortamı

2006 yılında yayınlanan ve 2007 yılında yürürlüğe giren 13 sayılı Yatırım Teşvik Kanunu'na göre, yabancılar Irak'ta toprak sahibi olamamakta, ancak 50 yıllığına arazi kiralayabilmektedir. Petrol, bankacılık ve sigortacılık sektörlerinde yabancılar doğrudan yatırım yapamamaktadır (Bölgesel Kürt Yönetimi'nde uygulanan 89/2004 Yatırım Kanunu, yabancıların toprak sahibi olmasına ve petrol alanında yabancı yatırımlara izin vermektedir).

Irak'a yatırım yapanlar yerli yabancı ayrımı olmadan 10 yıllık vergi muafiyetine hak kazanmaktadır. Iraklı ortağın payının % 50'yi aştığı durumlarda vergi muafiyeti 15 yıla çıkmaktadır. Yatırım izni alındıktan sonra yatırımda kullanmak amacıyla ithal edilen mallar için izin tarihinden itibaren 3 yıl için vergi muafiyeti bulunmaktadır. Oteller, turizm projeleri, hastaneler, sağlık merkezleri yatırımda gümrük vergisi muafiyeti mevcuttur ve malzemeler her 4 yılda bir kez muafiyet kapsamında yenilenebilir.

2003 işgalinden sonra yeniden yapılanma sürecine giren Irak'ta başta inşaat, enerji ve iletişim olmak üzere birçok sektörde yabancı yatırıma ihtiyaç duyulmaktadır. 2006 yılında Irak'a toplam doğrudan yabancı sermaye akımlarının toplamı 300 Milyon Dolar (GSYİH'nin % 0,7'si oranında) değerindedir. Bankacılık ve finans sektörünün gelişmemiş olması; devlet işletmelerinde süregelen

verimsizlik, ticari, sosyal ve siyasi anlamda güven ortamının henüz tesis edilememiş olması ise, Irak'ın ticaret yapısı içindeki en önemli sorunlardır.

Irak, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) gençlerin çalıştırılma şartlarına ilişkin konvansiyonuna taraftır. Irak Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı'nın kalifiye olmayan işçilere yönelik asgari ücret uygulaması mevcuttur. Irak kanunlarına göre işverenler işçilerinin ulaşım, konaklama ve yemek giderlerini karşılamak zorundadır. Yatırım Kanunu'na göre de istihdamda Iraklılara öncelik tanınmalıdır.

Şirket Kurma

Ülke genelinde güvenliğin artması neticesinde özel sektörde de canlanma yaşanmaktadır. Yabancı yatırımcıların başvurabilecekleri başlıca kurumlar 2008 yılında kurulan, Bağdat'taki Ulusal Yatırım Komisyonu (National Investment Commission) ve her eyaletteki Bölgesel Yatırım Komisyonları'dır. (Provincial Investment Commissions).

Irak'ta şirket kurmak isteyen firmaların Irak Ticaret Bakanlığı'na kayıt yaptırmaları ve ilgili Yatırım Komisyonu'ndan yatırım izni almaları gerekmektedir. Güvenlik şirketlerinin bu izinlere ek olarak Irak İçişleri Bakanlığı'na kayıt yaptırmaları şarttır. Kayıt işlemleri ile ilgili olarak, firmaların yerel bir avukattan yardım almaları tavsiye edilmektedir.

Şirket Kayıt İşlemleri

- T.C. Bağdat Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği web sitesinde şirket kaydına ilişkin detaylı bilgiler mevcuttur. (<http://www.musavirlikler.gov.tr/upload/IRQ/Şirket%20Kurulum%20Sureci.doc>)

- Başvurular, gerekli belgeler tamamlandıktan sonra Irak Ticaret Bakanlığı Tescil Departmanı'na yapılmalıdır. İlgili işlemler telefon ya da posta yolu ile gerçekleştirilemediğinden, Iraklı bir ortak ya da avukatla çalışmakta fayda vardır.

- Yabancı şirketler için tescil ücreti yaklaşık 1000 Dolar olup; işlemler 2 hafta ila 2 ay arasında sürmektedir.

Acente ve Distribütör Kullanımı

Irak'ta iş yapmak isteyen firmalara Iraklı yerel temsilcilikler, acenteler veya distribütörler ile çalışmaları tavsiye edilmektedir. Böylece hem bürokratik engellerin, hem de yapılacak iş

görüşmelerinde dil ve kültür engelinin aşılması mümkün olacaktır. Yerel ortaklar ihraç ürününün tanıtımında ve kamu/özel sektör iş fırsatlarının takibinde de oldukça faydalıdır.

Reklam ve Tanıtım

Irak pazarına giren firmaların ve ürünlerin sayısı arttıkça, ürünlerin tanıtımı için kullanılan araçlar da gelişmektedir. Yerel basın ve televizyon kanalları, reklam ve tanıtım faaliyetleri için en etkili kanallar olmakla beraber, ilan panoları (billboardlar) ve magazinler de kullanılmaktadır.

Dağıtım Kanalları ve Lojistik

Irak'ta ürünlerin dağıtımında çok fazla alternatif metot bulunmamaktadır. 2003 yılı sonrasında ulaştırma altyapısı onarılmakta ve genişletilmekte olan Irak'ta yerel kamyonlarla taşımacılığın yanı sıra, demir yolu ulaşımı da gelişmektedir. Karayolu taşımacılığında nakliye ücretleri, ülkedeki güvenlik koşulları ve kamyonların geri dönüşte yük alamamaları nedeniyle yüksektir.

Bağdat Uluslararası Havaalanı ve Basra'daki Umm Qasr Limanı ticari yük taşımacılığında en çok tercih edilen kanallardır. Ürdün'deki Akabe Limanı ve Kuveyt'teki limanlar da transit ticarete kullanılabilir.

Standartlar, Etiketleme ve Paketleme

Irak'a gönderilen kutuların ve sandıkların üzerinde işaretleme; çıkarılabilir etiketler şeklinde değil, mürekkep ya da boya ile yapılmalıdır. İthal edilen konserve ürünlerin üretim ve son kullanma tarihleri ambalaj üzerinde kabartmalı olarak ya da yazılı şekilde belirtilmelidir. İlaçların muhteviyatı açıkça belirtilmelidir. Ürünün pestisid içeriği ile ilgili etiket Arapça düzenlenmelidir.

Serbest Bölgeler

3/1998 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu, Maliye Bakanlığı Serbest Bölgeler Komisyonu tarafından yürütülmektedir. Irak'taki serbest bölgelerde endüstriyel, ticari ve hizmet projelerine yönelik olarak yatırım yapılabilir. Bu projelere vergi muafiyeti tanınmakta olup; serbest bölgeler aracılığıyla ithal edilen ürünlere (reeksport hariç) % 5 vergi uygulanmaktadır.

Irak'ta serbest bölge niteliğinde dört adet bölge bulunmaktadır. Basra'nın 65 km güneybatısındaki Khor alZubair Serbest Bölgesi, 2004 yılından bu yana faaliyet göstermektedir. Kuzeydeki Ninewa'da bulunan Falafel Serbest Bölgesi, Türkiye, Suriye ve Ürdün'e ulaşan kara ve demir yollarının ve Basra Limanı'nın çok yakınındadır. Bu serbest bölge, Irak'taki en işler konumdaki serbest bölgedir. Süleymaniye Serbest Bölgesi de kuzeyde yer almaktadır. AlQa'im Serbest Bölgesi ise Irak-Suriye sınırındadır ve yine Türkiye, Suriye ve Ürdün'e ulaşan kara ve demir yollarının çok yakınındadır.

Irak'ta oturma izni almak için başvuru mercii, Irak İşçileri Bakanlığı'na bağlı İkamet Dairesi'dir.

Oturma izni yatırımcılara veya devletten ihale alanlara verilmektedir. Başvuru esnasında pasaport fotokopisi, 4 adet fotoğraf ile birlikte 1 Iraklı kefile ihtiyaç duyulmaktadır.